

Sámi allaskuvla

Sámi University of Applied Sciences

STUDIJSOEJKESJE

Áarjelsaemiengiele fierhten biejjien
jieliemisnie
– Aalkoeööhpehtimmie 1

15 studijetsiehkieh

1. Lohkemen nomme:

Åarjelsaemiengïele fierhten biejjien jieliemisnie– Aalkoeööhpehtimmie 1
Daaroen: Sørsamisk i praktiske situasjoner – Introduksjon del 1
Eenngesgïelen: Introductory South Sami Language in Practical Situations – Part I

2. Genereelle böevnesh lohkemen bijre

Faage-/aamhteselåhkoe: SAAL 1ÅAR
Studijetsiehtkieh: 15 studiepoeng/ 15 ECTS credits
Guktie öörneme: Ööhpehtimmie lea medtie 150 tæjmoeh. Studenth gelkieh jïjtsh lohkedh lehkie tijjien.

3. Lohkemeprovgrammen åesie

Daate lea aalkoedaaltesen lohkeme. Ij leah åesiem bachelor-lohkemisnie. Daan aamhtesen mænngan maahtah jærhkedh jih lohkedh *Åarjelsaemien fierhten biejjien jieliemisnie, Aalkoekuvjsje 2.*

4. Åeliedimmie

Kuvsje lea buerie dejtie gie eah maehtieh saemien soptsestidh vuj tjaeledh.

Jollebe ööhpehtimmiej njoelkedassi mietie dellie ohtsije saemien aalkoekuvjsjide ij generelle lohkedmedåjrehtsh daarpesjh, jis saemien ektievuekien åelesne. Institusjovne maahta moenedh ahte vihkele jis saemien ektievuakan åeliedimmiem åtna naan dehtie muhteste:

- Saemieh mah gielem dasseme, jih sijhtieh saemien lieredh, vuj
- Barkeminie byjjehks institusjovnine saemien dajvine jih sijhtieh samien lieredh, vuj
- Jeatjah (saemien fuelhkesne, vuj saemien dajvine årroeminie jih sijhtieh saemien lieredh)

Ohtsije galka tjaeledh, åenekslaakan buerkiestidh jïjtse ïedtjem kuvsjem åeliedidh, gosse ohtsemeleahpam seedteminie.

Studijesijjeh aaj maahta gorredidh studentide ålkoerijhkijste, vuj stipendiaatestudentide.

5. Ööhpehtimmiegiele

Gielem nuhtjedh jih soptsestidh lea vihkeles aalkovistie joe.

6. Sisvege

Fierhtenbeajjetje darjomesh lea bööremes gosse gielem lieredh. Studenth sinsitnine jñh lohkehtæjjine saemiestieh mearan barkeminie. Åajvoeh ööhpehtimmieaamhtesh leah saemien aerpievuekieh, jïelededaarpegh jnv. Tjoevtebaakoeh dejtie aamhtesidie leah:

Lihkedajve

- Gåetiendarjomesh jñh veasoeh
- Biktemsh, gaarvoehSosijaale ektievoete jñh dienesjh

Årrometsiehkiah

- Aejkiedïejvesh (tæjmoe, biejjie, aske, jaepieboelkh)
- Vearolde, fealadimmie, jñh eatnamisnie vaanterdidh
- Eatnemendïejvesh jñh sijjienommh
- Aerpievuekien jïeledetsiehkiah

Siebredahken tsiehkiah

- Daajhteme, duedtie, lidteratuvre, jaahkoe jñh musigke
- Joejkeme jñh vaajestimmie
- Saemien barkoe- jñh kultuvredarjomesh
- Meedija jñh jeatjah gaskesadtemevuekieh

Graammatigken maadthsuerkieh, nov goh raajeselearoe jñh tjoejearoe lea aaj aamhtesh. Studenth edtjeh lieredh baakoeh sojjehtidh jñh guktie baakoeh tjoejemolseme soptsestimmien tjïrrh. Tjoejearoe lea iemie lieredh gosse gielem soptseste.

7. Maam åadtjoeh lieredh

Ööhpehtimmien mænngan studeente galka maehdedh

- Guarkedh jñh nuhtjedh fierhtenbeajjetje baakoeh jñh diejvesh
- Jijtsen bijre soptsestidh jñh buerkiestidh maam dorje
- Gihtjedh jñh vaestiedidh maam åtna, gusnie lea, gogka edtja vuelkedh, guktie vearolde jñh byjreske lea
- Maehdedh aelhie aamhtesi bijre soptsestidh jñh viehkiem faaledh gosse mubpie tjïelke soptseste
- Daejredh man vihkele veadtah saemien gielen, jïeledetsiehkiej, aerpievuekiej jñh eatnemen gaskem
- Vuaptan årrodh ahte jïjtje maahta viehkiehtidh saemien gielem gorredidh jeatjabi ektine ovmese gaskesadtemen tsiehkine

8. Ööhpehtimmievuekie

Vihkeles hov ahte studenth leah mealtan soptsestidh, jñh dåehkine barkedh – guktie buerebe ööhpehtimmie sjædta.

Lohkehtæjja edtja ööhpehtimmiem öörnedh guktie studenth jearsoes demhtieh.

Studeenteguejmieh, buerie byjreske jih ööhpehtimmievierhtieh leah vihkeles gosse gielemaahtoem eevtiedidh.

Gielemaehteles almetjh jih aerpievuekien guedtijh bööredh muvtht aamhtesi bijre soptsestidh, hov lea äajvoeh studenti lierehtæmman.

Studeente galka jijtse lierehtimmiem vihtiestidh barkoeleahpesne (v.g. paehperinie, CD, dâehkien digitaale tjehtjelisnie). Studeente vihteste gielemaahtoem vg. guvviiteekstine jih soptsestalleemisnie.

Daennie lohkemisnie aaj faageviehkiem studeentese faala. Faageviehkiem maahta äadtjodh jijtse refleksjovnereektedimmiem baaktoe vuj barkoeleahpan muhteste.

Tjåanghkoej gaskem studeenth edtjeh sinsitnine soptsestidh jih saemiestidh daaletji soptsestallemevierhtiej-gujmie.

9. Maam daerpies eksaamenem illedh

- Studeente galka 80% lohkemistie tjirrehtidh jih åeliedidh. Göökte voestes biejjieh tjåanghkoevåhkoej lea obligatorihke.
- Njaalmeldh bæjkoehitimmiem darjodh dâehkieguejmiej ektine (unnemes 5 aejkien) ovmese aamhtesinie.
- Refleksjovnereektedimmiem darjodh gusnie jijtse giele-evtiedimmiem vierhtede (unnemes 3 reektedimmiem, jih unnemes ½ bieliem tjaaleme fierhne reektedimmesne)
- Provsjeektebarkosne åeliedidh (jijnjemes 3 studenth) jih njaalmeldh bæjkoehitimmiem darjodh (medtie 10 minudth). Vihkeles dellie vuesiehtidh ahte saemien nuhtjeme barkosne. Provsjeekte galka naan aamhtesem guvviedidh.
- Aktem teekstem (1 bieliem) mij vuesehte jijtse gielemaahtoem. Teeksten sisvege båata dan provsjeektebarkoen aamhteseste.

Eksaamenen åvtelen studeente galka jijtse teeksth veeljedh vierhtiedimmieleahpide.

- 1 dialogem vuj soptsestimmiem dâehkiebarkoen vâaromistie
- 1 refleksjovnereektedimmiem
- 1 aamhtesebaarkoem
- 1 teekstem provsjeektebarkoste

Baarkoeboelkh edtja buektedh latjkeme aejkiemierien jih lohkehtæjja edtja dâåhkesjadtedh.

10. Eksaamene

Individuelle njaalmeldh eksaamene medtie 15 minudth, vuesiehtimmieleahpaj vâaromisnie. Njaalmeldh gielem vierhtiedalla, jih vierhtiedåvva mejtie dâåhkesje vuj ij.

11. Mejtie gáarede daam faagem privatistine lohkedh?

Gáarede lohkemem tjiirrehtidh jijtjemisnie, jis jolleskuvlen njoelkedassi mietie vierhtiedimmieleahpah dorjeme jih eksaamenasse reejredamme. Jih aaj ahte lea dááhkesjadteme lohkemen doekoe jolleskuvlen áelesne.

12. Kvaliteetetjirkeme

Mujhtiehtibie jolleskuvlen kvaliteetetjirkeme-öörnegem, jih ahte studeenten lea nuepie/diedte studije-faalaldahkem jih jolleskuvlen dienesjh vierhtiedidh.

Studeentedaltesisnie lohkemem vierhtiedieh evalueereme-tjåhkosne, jih aaj evalueereme-leahpam seedtieh lohkemen minngiegietjesne. Institusjovnedaltesisnie iebnem vierhtede studeenti vierhtiedimmiej mietie, eksaameni mietie, jih aaj sensovre- jih faagereektedimmiej váaromisnie.

13. Peensume/lohkemelæstoe

Studeente maahta jijtje veeljedh mennie gielesne peensumem lårhka. Aaj maahta peensumem jeatjadehtetedh lohkehtæjjan jih jeatjah studeenti ektierååresjimmien. Orre peensumelæstoe galka dellie åvtese biejedh eksaamenen åvtelen.

Maadthgærjah:	
Vangberg, Åsta og Brandsfjell, Helen Blind	Saemesth amma! Sørsamisk for nybegynnere bok 1. Hattfjelldal, Sijti Jarng. 2003. Saemesth amma! Sørsamisk for nybegynner bok 2. Hattfjelldal, Sijti Jarng. 2004.
Veeljemen mietie graammatihkegærjah	
Vangberg, Åsta og Brandsfjell, Helen Blind	Saemesth amma! Gielemaahtotje – Liten grammatikk. Hattfjelldal, Sijti Jarng. 2009
Veeljemen mietie baakoegærjah:	
Bergsland, Knut & Magga, Lajla Mattsson	Åarjelsaemien-daaroen baakoegærja. Sydsamisk-norsk ordbok. Idut 1993
Magga, Lajla Mattsson	Norsk-sydsamisk ordbok Daaroen-åarjelsaemien baakoegærja. Idut 2009
Israelsson, Per-Martin & Nejne, Sakka	Svensk-sydsamisk Sydsamisk-svenske ordbok och ortnamn. Daaroen-åarjelsaemien Åarjelsaemien-daaroen baakoegærja jih sijjienomh. Tårnaby, Sametinget 2008

Giellatekno, UiT	Baakoeh: https://baakoeh.oahpa.no/nob/sma/ (hentet: 30.03.2021)
Veeljemen mietie digitaale biievnesh gaskeviermesne:	
Giellatekno, UiT	oahpa.no/aarjel/ (hentet: 30.03.2021)
Giellatekno, UiT	http://kuvsje.oahpa.no/ (hentet 30.03.2021)
Lissielidteratuvre:	
Mathisen, Hans Ragnar	Sámi kulturmuittut – Samiske kulturminner, Håndbok i stedsnavnregistrering med rapport fra to seminarer. Romssa Sámi Searvi. Keviselie forlag. 1991 (s. 1-5, 41-56) Nasjonalbiblioteket: Sámi kulturmuittut : báikenammačoaggima giehtagirji = Samiske kulturminner : håndbok i stedsnavnregistrering : med rapport fra to seminarer - Nasjonalbiblioteket (nb.no) (hentet 30.03.2021)
Gaski, Harald & Kappfjell, Lena	Åvtese jáhta – årjelsaemien tjaalegh jïh tjaalegh årjelsaemien. Dat. 2005 (utvalgte tekster i kompendium)